

Avkastning på bokfört operativt kapital i välfärdsbolag

22 februari 2018

Analys av lagrådsremissen och
kompletterande promemoria

1	<i>Sammanfattande slutsatser</i>	3
2	<i>Uppdrag och bakgrund</i>	5
3	<i>Regeringen ger en missvisande bild av avkastning på operativt kapital i välfärdsbolag</i>	6
4	<i>Vinsttakets innebörd för accepterad rörelsemarginal på välfärdsmarknaden</i>	9
5	<i>Effekten på Välfärdsbranschen om vinsttaket införs</i>	11
6	<i>Ansvarsbegränsning</i>	15

1 Sammanfattande slutsatser

PwC har fått i uppdrag av Svenskt Näringsliv att genomföra en oberoende analys av det förslag till vinsttak som beskrivs i lagrådsremissen "Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet" (publicerad 18 januari 2018), tillsammans med de kompletterande förslag som finns i regeringens promemoria "Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering" (publicerad 19 januari 2018), nedan kallad Promemorian. Lagrådsremissen följer i huvudsak det förslag Valfärdsutredningen presenterat i betänkandet "Ordning och reda i välfärden" (publicerad 8 november 2016), med den skillnaden att värden är satt under ny utredning. Promemorian innehåller vissa ytterligare ändringar relativt förslagen i betänkandet. I nedanstående rapport analyseras de sammantagna effekterna av förslagen i Lagrådsremissen och Promemorian.

Lagrådsremissens förslag är att begränsa Valfärdsbolagens rörelseresultat (exklusive bolag inom värden) till statslåneränta med tillägg av sju procentenheter multiplicerat med bolagens bokförda operativa kapital. Promemorian har kompletterat den initiala utredningen med en regel om att för företag med mycket små eller negativa operativa kapital ska en lägsta nivå om ett prisbasbelopp gälla samt att s.k. idéburna aktörer ska exkluderas från förslaget.

Vi har genom analyser presenterade i denna rapport kommit fram till följande slutsatser;

- 1. Regeringens påstående om övervinster i Valfärdsbolagen saknar grund.** Regeringen beräknar Valfärdsbolagens avkastning genom att använda bolagens bokförda operativa kapital istället för det faktiska operativa kapitalet som för Valfärdsbolagen liksom andra tjänstebanscher är avsevärt större. Regeringens beräkning av s.k. övervinster är därmed baserad på en felaktig och missvisande metod som kraftigt överskattar avkastningen.
- 2. Förslaget innebär generellt sett ett vinstförbud för företagen i välfärdssektorn.** Eftersom vinsttaket sätts i relation till Valfärdsbolagens mycket låga bokförda operativa kapital blir tillåten lönsamhet som regel inte marknadsmässig och så låg att förslaget i praktiken kan betraktas som ett vinstförbud för de flesta företagen. Detta illustreras av att rörelsemarginalen för välfärdssektorn förväntas falla från 6,5 % till 0,3 % när vinstregleringen införs.
- 3. Mer än 9 av 10 anställda och brukare (barn, elever och omsorgstagare) i privata Valfärdsbolag finns i företag vars rörelsemarginal kommer att begränsas till under 2%.** En rörelsemarginal uppgående till 2% är otillräcklig i välfärdsbranschen för att driva en sund och stabil rörelse. Vid 2% rörelsemarginal tar det 12,5 år att spara in till en buffert motsvarande 3 månaders intäkter. Möjligheten att få banklån för bolag med så liten rörelsemarginal som är i ekonomiskt trångmål blir som regel obefintliga. Många anställda och brukare riskerar att påverkas av att Valfärdsbolag tvingas avveckla verksamheten på grund av ekonomiska svårigheter.

- 4. Regeringens förslag om ett prisbasbelopp (45 500 kronor) som garanterat tillåtet överskott ändrar inte på dessa slutsatser.** Möjligheterna för de företag som utnyttjar denna regel att bygga buffert är i princip obefintliga och de kommer därför att vara utsatta för betydande finansiell risk. Andelen anställda och brukare som finns i företag som till följd av Prisbasbeloppsregeln får göra en accepterad rörelsemarginal över 2% är dessutom endast cirka 1%.
- 5. Sammanfattningsvis bedömer PwC att det finns en betydande risk att merparten av de vinstdrivande företagens verksamhet avvecklas om vinstregleringen införs.** Ett generellt vinstförbud införs i praktiken och därmed kommer marknadsmässig avkastning som regel inte att tillåtas, vilket gör att många ägare kan förväntas att avveckla verksamheten och i stället välja att investera i mer lönsamma och mindre riskfyllda alternativ. De företag som ändå är kvar får som regel göra så pass små överskott att de är otillräckliga för att bedriva en sund och stabil verksamhet, och kan därför komma att avveckla verksamheterna på grund av ekonomiska trångmål.

2 Uppdrag och bakgrund

PwC ("PwC" eller "Vi") har fått i uppdrag av Svenskt Näringsliv att genomföra en oberoende analys av det vinsttak som Regeringen föreslagit i lagrådsremissen "*Tillstånd att ta emot offentlig finansiering inom socialtjänsten, assistansersättningen och skollagsreglerad verksamhet*" ("Lagrådsremissen"), publicerad 18 januari 2018 tillsammans med de kompletterande förslag som finns i regeringens promemoria "*Vissa ändringar i regleringen om tillstånd att ta emot offentlig finansiering*", publicerad 19 januari 2018 ("Promemorian").

Lagrådsremissen består av Regeringens förslag till lagändringar med anledning av de förslag som presenterats i betänkandet "Ordning och reda i välfärden" ("Utredningen"), publicerad 8 november 2016. Regeringen har valt att följa Utredningens förslag med undantag dels för att sjukvården inte omfattas av förslagen och dels för de kompletteringar som föreslås i ovan nämnd Promemoria. Sjukvården kommer att behandlas i en särskild utredning. I Promemorian föreslås i) en lägsta nivå för vinsttaket motsvarande ett prisbasbelopp ("Prisbasbeloppsregeln") och ii) att verksamhet som bedrivs i stiftelseform, som ideell förening eller som så kallat SVB-bolag inte omfattas av regleringen.¹ Dessa kompletteringar beaktas härnäst i vår analys av Lagrådsremissen och Promemorian.

PwC har i en tidigare analys "Avkastning på bokfört operativt kapital i välfärdsbolag" ("Initiala analysen"), publicerad 27 december 2016, analyserat effekterna av Utredningens förslag. Vi fann att majoriteten av Välfärdsbolagen riskerade att begränsas till en rörelsemarginal under 2%, vilket vi bedömde vara en otillräcklig nivå för att bedriva en sund affärsverksamhet. Vi konstaterade följaktligen att vinsttaket var att betrakta som ett vinstförbud som förhindrar privata aktörer att vara verksamma i branschen.

Syftet med vår analys i detta PM är att undersöka om Lagrådsremissen tillsammans med ovan nämnda tillägg påverkar PwCs bedömning i väsentliga delar. Vi har i denna analys också i större utsträckning bedömt förutsättningarna att bedriva välfärdsverksamhet under vinstregleringen, dvs. med en accepterad rörelsemarginal över 2%. Vi har uppdaterat relevanta analyser från Initiala analysen och kompletterat med ytterligare analyser där det funnits skäl till det.

Med "Välfärdsbolag" syftar vi i denna rapport på aktiebolag inom SNI 85 (Utbildning) samt SNI 87-88 (Omsorg).² Dessa bolag anses i denna rapport utgöra "Välfärdsbranschen" eller "Välfärdssektorn".³ Eftersom målet är att göra en analys av de privatägda Välfärdsbolagen, har vi exkluderat offentligt ägda Välfärdsbolag. Därutöver undersöker vi enbart aktiebolag.

¹ SVB-bolag är aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning

² Vi har studerat SNI-koder som huvudsakligen är offentligt finansierade. De SNI-koder vi studerar är i enlighet med dem listade i Promemorian, s.79. Skolreglerad verksamhet - 85.100, 85.201, 85.202, 85.311, 85.312, 85.321, 85.322, 85.323, 88.910. Social omsorg med boende - 87.100, 87.201, 87.202, 87.203, 87.301, 87.302, 87.901, 87.902. Öppna sociala insatser - 88.101, 88.102, 88.991, 88.992, 88.993.

³ Det skall noteras att vi i vår Initiala analys även inkluderade SNI 86 (Vård) eftersom bolag inom denna grupp var inkluderad i det Initiala förslaget. I denna Initiala undersökning granskade vi SNI 85, 86, 87 och 88 i sin helhet (dvs. inte specifika undergrupper såsom i denna undersökning).

3 Regeringen ger en missvisande bild av avkastning på operativt kapital i välfärdsbolag

3.1 Bokfört operativt kapital är inte ett relevant mått i tjänstebolag

Lagradsremissens förslag är att införa vinstbegränsningar i Välfärdsbolag som ska baseras på måttet "avkastning på bokfört operativt kapital". PwC diskuterar innebörden av måttet och förklarar varför det inte är tillämpligt i tjänstebolag.

Ett företags operativa kapital är det kapital som behövs för att driva verksamheten. Hit hör t.ex. anläggningstillgångar, välutbildad personal och ett välrenommerat varumärke.

Det operativa kapitalet definieras som totala tillgångar minskat med finansiella tillgångar, likvida medel och icke räntebärande skulder. Ett annat sätt att definiera operativt kapital är genom summan av eget kapital och räntebärande nettoskuld.

Definition operativt kapital⁴

+ Totala tillgångar	Eget kapital
- Finansiella tillgångar	
- Likvida medel	Räntebärande nettoskuld
- Icke räntebärande skulder	

De totala tillgångarna i balansräkningen kan sägas bestå av de tre kategorierna i) anläggningstillgångar (t.ex. byggnader och maskiner) ii) finansiella tillgångar (t.ex. aktier) samt omsättningstillgångar (t.ex. varulager, kundfordringar och likvida medel).

Tillgångar som däremot inte bokförs på balansräkningen är t.ex. personal, egenutvecklade varumärken, strukturerade processer och kundrelationer ("mjuka tillgångar"). Anledningen till att de mjuka tillgångarna inte bokförs på balansräkningen är att redovisningen i en legal enhet huvudsakligen syftar till att skydda företagets långivare. De mjuka tillgångarna är inte lika lätta att sälja i det fall att ett företag får betalningssvårigheter, och fungerar därför inte lika bra som garanti vid utlåning. Att dessa tillgångar har ett värde kan bl.a. styrkas av att börsvärdet av företag ofta överskrider värdet på de bokförda tillgångarna, eller att uppköpspriset vid en transaktion är högre än värdet på de bokförda tillgångarna.

Slutsatsen av detta är att mjuka tillgångar ofta gör att det uppstår en skillnad mellan bokfört och faktiskt operativt kapital.

⁴ Som definition av operativt kapital har vi i enlighet med Lagradsremissen (s.65, se även Utredningen s.190) använt oss av Svenska Finansanalytikernas Förenings (SFF) rekommendationer, dvs. operativt kapital definieras som summan av nettoskuld, minoritetsintressen* och eget kapital, alternativt som balansomslutningen minskad med likvida medel**, finansiella tillgångar och icke räntebärande skulder. *För att förenkla framställningen har vi bortsett från minoritetsintressen.** Vi har i det operativa kapitalet inkluderat kassa upp till 10% av omsättningen, i enlighet med Lagradsremissens förslag.

Avkastning på bokfört operativt kapital

$$\text{Avkastning på bokfört operativt kapital} = \text{Rörelseresultat} / \text{Bokfört operativt kapital}$$

För t.ex. apputvecklare eller turistguider (yrkesutövare som i princip saknar anläggningstillgångar) har det ingen relevans att mäta avkastningen på bokfört operativt kapital. I dessa fall är det mängden arbetstid, antalet lärotimmar och hur många kundrelationer som skapats som är av intresse. Om avkastningen för dessa yrkesutövare mäts på bokfört operativt kapital skulle den framstå som mycket hög. Om avkastningen istället mättes på det faktiska operativa kapitalet (med "mjuka tillgångar" inkluderat), skulle en mer sanningsenlig bild träda fram.

Vår bedömning är därmed att mättet avkastning på bokfört operativt kapital inte är anpassat för att appliceras på den tjänstesektor som bygger sin verksamhet på mjuka tillgångar.

3.2 Avkastning på bokfört operativt kapital är missvisande

Regeringen hävdar att Valfärdsbolagens avkastning överstiger den avkastning som marknaden kan anses kräva för att skjuta till kapital till företagen. Regeringen gör därför gällande att det finns betydande så kallade övervinster i välfärdssektorn. Regeringens slutsats är dock baserad på en beräkning av avkastning på bokfört operativt kapital istället för faktiskt operativt kapital vilket ger felaktiga och missvisande resultat.

I Lagrådsremissen hänvisas till Utredningen som undersökt huruvida Valfärdsföretagens avkastning överskrider marknadsmässig avkastning. I Utredningen går det att läsa följande:

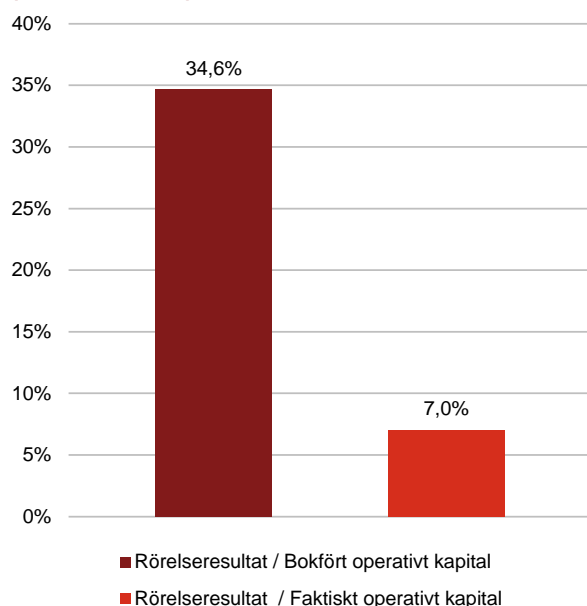
"Särskilt hög är avkastningen i förhållande till s.k. operativt kapital då medianavkastningen bland välfärdsföretagen i relation till detta kapital under åren 2005–2013 uppgick till 47 procent. Kartläggningen visar även att företagen gör s.k. "övervinster", dvs. vinster som överstiger den ersättning som marknaden kan anses kräva för att skjuta till kapital till företagen."⁵

Bokfört operativt kapital är, som redogjorts för i avsnitt 3.1, ett redovisningsmässigt begrepp som inte reflekterar värdet på bolagets faktiska operativa kapital. Det är följaktligen ej möjligt att avgöra om avkastningen är marknadsmässig eller ej genom en beräkning av avkastning på bokfört operativt kapital. Nedan undersöker vi börsnoterade tjänstebolag för att jämföra rörelseresultat relativt bokfört operativt kapital och rörelseresultat relativt faktiskt operativt kapital.⁶

⁵ Utredningen, s. 22.

⁶ Gruppen "tjänstebolag" har vi baserat på indexet "OMX Stockholm Support Services GI" som vi anser i huvudsak innehåller bolag som bedriver tjänsteverksamhet. Därutöver har vi adderat börsnoterade Valfärdsbolag till gruppen. Bokfört operativt kapital är beräknat genom att summera bokfört eget kapital och bokförd nettoskuld. Sedan har vi gjort avdrag för goodwill för att bättre spegla bokfört operativt kapital i juridisk person. Faktiskt operativt kapital är beräknat som summan av börsvärdet på eget kapital och bokförd nettoskuld. Som rörelseresultat har vi använt oss av EBITA (rörelseresultat före av- och nedskrivning av immateriella tillgångar) för att exkludera eventuella nedskrivningar av goodwill och bättre spegla rörelseresultatet i juridisk person. Beräkningarna är baserade på uppgifter från årsredovisningar presenterad under 2016 samt börsvärde 2016-12-31 (om bolag blivit noterat under 2017 har vi hämtat senare redovisad data), hämtat från Capital IQ* 2018-02-18. *För ICTA AB hämtade vi information om börsvärde via Bloomberg då det saknades i Capital IQ.

Avkastning på bokfört operativt kapital och avkastning på faktiskt operativt kapital för börsnoterade tjänsteföretag (alla branscher)

Grafen ovan illustrerar att avkastning på bokfört operativt kapital uppgår till 34,6% och avkastningen på faktiskt operativt kapital uppgår till 7,0%. Denna avkastning får anses vara marknadsmässig.

Analysen ovan tydliggör att Utredningens beräkning av avkastning på bokfört operativt kapital saknar relevans för att avgöra huruvida avkastningen är marknadsmässig eller ej. En annan slutsats är att beräknad faktisk avkastning (7,0%) på de börsnoterade tjänstebolagen är i linje med vad Utredningen anser vara en rimlig marknadsmässig nivå för avkastning på operativt kapital (c. 7,5%⁷).

3.3 Konsekvensen för företagen av ett felaktigt mått

I föregående avsnitt har vi tydliggjort att bokfört operativt kapital är lågt i Valfärdsbolagen eftersom deras huvudsakliga tillgångar inte redovisas på balansräkningen. Ett vinsttak motsvarande bokfört operativt kapital multiplicerat med c. 7,5% skulle innebära att bolagen generellt sett tvingas till en avkastning som är betydligt lägre än vad som skulle följa om det faktiska operativa kapitalet multiplicerades med c. 7,5%. Det innebär att marknadsmässiga vinster generellt sett ej kommer tillåtas och att välfärdsbolagen kommer att tvingas till vinster under vad som är marknadsmässigt skäligt, s.k. "Undervinster".

I följande avsnitt undersöker vi vad effekterna av vinsttaket blir på bolagens rörelsemarginal.

⁷ Vi har utgått från en statslåneränta om 0,52% per 2017-12-29.

(<https://www.rikskalden.se/sv/omrikskalden/statsskulden/statslanerantan/?year=2017>, hämtad 2018-02-07)

4 Vinsttakets innebörd för accepterad rörelsemarginal på välfärdsmarknaden

I PwCs Initiala analys illustrerade vi att Utredningens förslag skulle begränsa 77% av företagen till en rörelsemarginal under 2%. Vi har nu gjort en uppdaterad analys baserad på Lagrådsremissen och Promemorian och funnit att förslaget nu begränsar 64% av företagen till en rörelsemarginal under 2%. Vi noterar dock att dessa 64% representerar mer än 90% av välfärdsmarknaden i termer av anställda och brukare. En sådan låg rörelsemarginal kan karakteriseras som ett vinstförbud för dessa företag och får negativa konsekvenser för aktörerna på välfärdsmarknaden. Vår analys visar därutöver att av de bolag som kommer att få en accepterad rörelsemarginal på mer än 2% kommer 70% att begränsas till lägstanivån om 45 500 kronor. Det är bolag som har en så pass liten omsättning att de till följd av den så kallade Prisbasbeloppsregeln (se nedan) uppnår en accepterad rörelsemarginal på över 2%. Denna nivå är dock i allmänhet otillräcklig även för mycket små bolag. Andelen anställda och brukare som finns i företag som till följd av Prisbasbeloppsregeln får göra en accepterad rörelsemarginal över 2% är dessutom endast cirka 1%.

4.1 Så begränsas rörelsemarginalen i företagen

I vår Initiala analys av Utredningen noterade vi att de flesta (77%) Välfärdsbolagen, på grund av lågt eller negativt bokfört operativt kapital, begränsades till en rörelsemarginal under 2%.⁸

Orsaken till att vi undersökte hur stor andel av företagen som blir begränsade till en rörelsemarginal under 2% är att vi bedömde att en rörelsemarginal över tid om högst 2% som regel är otillräcklig i välfärdsbranschen för att driva en sund och stabil rörelse. En så liten rörelsemarginal bedömde vi i praktiken innebär ett vinstförbud. Dessa bedömningar kvarstår (se avsnitt 5 i denna analys).

Den tillåtna rörelsemarginalen har beräknats genom att det accepterade rörelseresultatet under vinsttaket för varje företag sätts i relation till omsättningen för varje företag.

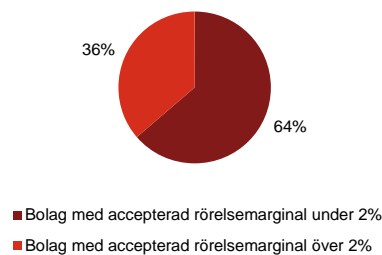
Regeringen har i Lagrådsremissen och Promemorian uppmärksammat att ett stort antal bolag har mycket små eller negativa bokförda operativa kapital och därför har de kompletterat huvudregeln med en regel om ett prisbasbelopp ("Prisbasbeloppsregeln"), dvs. 45 500 kronor⁹, som lägsta accepterat rörelseresultat. Att lägstanivån är bestämd till ett prisbasbelopp innebär att lägstanivån inte beaktar skillnader i storlek/omsättning mellan bolagen. För att Prisbasbeloppsregeln ska upprätthålla 2% rörelsemarginal krävs därför att bolagets omsättning understiger 2 275 000 kronor.

⁸ Vår studie utgår från rörelseresultatet 2016 och vi beaktar därför inte 3-årsregeln. Resultatet av studien ska följaktligen betraktas som uppskattning av hur bolagen kommer att påverkas i genomsnitt över tid, snarare än en exakt uppskattning för ett specifikt år.

⁹ Vi har utgått från prisbasbeloppet för år 2018 (<https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/priser-och-konsumtion/konsumentprisindex/konsumentprisindex-kpi/pong/statistiknyhet/prisbasbeloppet-for-ar-2018/>, hämtat 2018-02-07)

I cirkeldiagrammet nedan illustrerar vi hur stor andel Vårdförskolor som har under, respektive över, 2% i accepterad rörelsemarginal under Lagrådsremissen och Promemorian.

Andel bolag med accepterad rörelsemarginal över och under 2%

Bolag med accepterad rörelsemarginal under 2%

I vår analys av Vårdförskolor (totalt 3 559 bolag), illustrerad i ovanstående diagram, framkommer att 2 267 bolag (c. 64%) begränsas till en rörelsemarginal under 2%. Det är alltså en något lägre andel företag som begränsas till en rörelsemarginal under 2% enligt förslagen i Lagrådsremissen och Promemorian än enligt Utredningen.

Bolag med accepterad rörelsemarginal över 2%

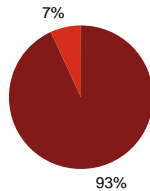
Vår analys gör gällande att 1 292 bolag (c. 36% av samtliga Vårdförskolor) begränsas till en accepterad rörelsemarginal över 2%. Av dessa bolag har c.70% ett accepterat rörelseresultat motsvarande ett prisbasbelopp. Samtliga av dessa 70% har en omsättning om högst 2 275 000 kronor.

4.2 *Så begränsas rörelsemarginalen för anställda och brukare*

I vår analys av hur Vårdförskolor som helhet kan förväntas påverkas av Lagrådsremissens och Promemorians förslag har vi undersökt andelen anställda och brukare¹⁰ som är anställda i respektive brukare hos Vårdförskolor med accepterad rörelsemarginal under respektive över 2%, vilket illustreras i nedanstående diagram.

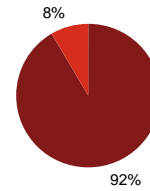
¹⁰ Andelen brukare som påverkas är en uppskattning baserat på omsättning i bolagen.

Andel anställda som arbetar i en verksamhet med
accepterad rörelsemarginal över och under 2%

■ Anställda i en verksamhet med accepterad rörelsemarginal under 2%
■ Anställda i en verksamhet med accepterad rörelsemarginal över 2%

Andel brukare som är brukare i en verksamhet med
accepterad rörelsemarginal över och under 2%

■ Brukare i en verksamhet med accepterad rörelsemarginal under 2%
■ Brukare i en verksamhet med accepterad rörelsemarginal över 2%

I diagrammet t.v. framgår att cirka 93% av de anställda inom välfärdssektorn är anställda av bolag som kommer att begränsas till en rörelsemarginal under 2%. Tabellen t.h. illustrerar att cirka 92% av brukarnas behov kommer att behöva tillgodoses av företag med en rörelsemarginal under 2%.

Prisbasbeloppsregeln kan endast få mycket små bolag (dvs. med mindre än 2 275 000 kronor i omsättning) att nå en tillåten rörelsemarginal över 2%. Endast cirka 1% av anställda och brukare i välfärdsbolag finns i företag som till följd av Prisbasbeloppsregeln får göra en accepterad rörelsemarginal över 2%. Effekterna av Prisbasbeloppsregeln är därmed försumbara för anställda och brukare.

Regeringen beräknar i Lagrådsremissen Välfärdsbolagens rörelsemarginal utan vinstbegränsning till 6,5 %. Med den föreslagna vinstbegränsningen, men utan Prisbasbeloppsregeln, beräknas rörelsemarginalen i Lagrådsremissen till 0,2 %. I Promemorian beräknar regeringen Välfärdsbolagens accepterade rörelsemarginal om Prisbasbeloppet beaktas. Då uppgår medelvärdet av rörelsemarginalen i Välfärdsbolagen till 0,3%.¹¹ Regeringens egna beräkningar bekräftar alltså slutsatserna i vår analys i) att konsekvenserna på rörelsemarginalerna i Välfärdssektorn blir mycket långtgående av förslaget och ii) att Prisbasbeloppsregeln i praktiken innebär en mycket marginell förändring av det ursprungliga förslaget presenterat i Utredningen.

5 Effekten på Välfärdsbranschen om vinsttaket införs

5.1 Välfärdsbolagen hindras göra marknadsmässig avkastning

Förslaget att begränsa avkastningen på bokfört operativt kapital kommer att innebära att Välfärdsbolagen i stor utsträckning tvingas till vinster som är lägre än vad marknaden kan anses kräva, s.k. undervinster. PwC bedömer att det finns en uppenbar risk att ägare som kräver marknadsmässig avkastning kan komma att lämna sektorn.

I avsnitt 3 konstaterade vi att Välfärdsbolagens huvudsakliga tillgångar inte redovisas på balansräkningen och att bokfört operativt kapital därför är betydligt lägre än faktiskt operativt kapital. Att begränsa avkastningen till c. 7,5% av bokfört operativt kapital skulle därför innebära

¹¹ Lagrådsremissen, s.98, Promemorian, s.34.

att Valfärdsbolagen generellt sett tvingas till en avkastning som är avsevärt under en marknadsmässig avkastning.

Detta illustreras också av att rörelsemarginalen i välfärdssektorn beräknas gå ner kraftigt om vinsttaket införs. Regeringen själv beräknar i Lagrådsremissen respektive Promemorian att rörelsemarginalerna går ner från 6,5 % till 0,2 %, eller 0,3 % om Prisbasbeloppsregeln införs.¹²

Sammanfattningsvis innebär vinsttaket som Lagrådsremissen och Promemorian föreslår att möjligheten att få marknadsmässig avkastning generellt sett begränsas kraftigt. PwC ser en betydande risk att ägare avvecklar sin verksamhet eller väljer att inte starta en verksamhet då det finns alternativa investeringar som är mer lönsamma och mindre riskfyllda.

De ägare som ändå vill stanna på välfärdsmarknaden kommer i huvudsak att ställas inför de två situationerna att i) bolaget kommer begränsas till under 2% i rörelsemarginal eller ii) att bolaget har liten omsättning så att rörelsemarginalen är över 2% men rörelseresultatet är begränsat till ett prisbasbelopp. Förutsättningarna att driva Valfärdsbolag under dessa begränsningar behandlas nedan.

5.2 Bolag som begränsas till en rörelsemarginal under 2%

Cirka 64% av alla Valfärdsbolagen kommer att begränsas till en accepterad rörelsemarginal under 2% enligt Lagrådsremissen. Dessa bolag är arbetsgivare till c. 93% av de anställda och handhar c. 92% av brukarna i Valfärdsbranschen. Nedan diskuterar vi vilka effekter som kan förväntas följa i de bolag, särskilt de mindre och medelstora bolagen, som har en rörelsemarginal under 2%.

Bolag utsatta för finansiell risk

Valfärdsbolag begränsade till en rörelsemarginal under 2% kommer att vara behäftade med finansiell risk dels för att de har begränsade förutsättningar till sparande och dels för att möjligheterna till banklån och extern finansiering försvåras avsevärt.

Nedan presenteras en tabell över antalet månader det tar att spara ihop till olika buffertar (3 och 12 månaders omsättning) under olika rörelsemarginaler.

		Rörelsemarginal			
		2,0%	1,5%	1,0%	0,5%
Buffert	3 månader omsättning	150	200	300	600
	12 månaders omsättning	600	800	1 200	2 400

Scenarioanalysen gör gällande att det tar mellan 150-600 månader (12,5-50 år) att spara in till en buffert motsvarande 3 månaders intäkter inom ett rörelsemarginalintervall om 0,5%-2%.¹³ Vi

¹² PwC (2016) har jämfört rörelsemarginalerna i välfärdsbranschen med en personalintensiv jämförelsebransch i tjänstesektorn, bestående av bemannings-, bevaknings- och företagstjänstebranschen, och därvid kommit fram till att rörelsemarginalerna var i stort lika - cirka 6 % (2014). Detta kan ses som en indikation på att lönsamheten är marknadsmässig i välfärdssektorn. PwC (2016), Rörelseresultat i välfärdssektorn – en jämförelse

¹³ Exemplet gäller under förutsättningen att företaget alltid gör maximal vinst och att all vinst går till bufferten. Exemplet är beräknat före skatt, vilket innebär att buffertsparandet i realiteten skulle ta ännu längre tid.

bedömer att en rörelsemarginal över tid i välfärdsbranschen under 2% som regel är otillräcklig för en sund och stabil verksamhet.

En buffert behövs i välfärdsbranschen eftersom intäkterna är snabbt föränderliga – långsiktiga åtaganden från brukarna i form av elever och omsorgstagare finns inte. En buffert behövs också för att kostnadsbasen är relativt oflexibel. Hyreskontrakten är ofta långa och personal ofta fast anställd.

Risken för många bolag att hamna i ekonomiska svårigheter ökar alltså markant. Dessutom försämras förutsättningarna för bolag med en accepterad rörelsemarginal under 2% att ta sig ur ekonomiska svårigheter kraftigt. Möjligheten att få banklån eller annan extern finansiering för bolag med en så låg rörelsemarginal som befinner sig i ekonomiskt trångmål är närmast obefintlig. Förslaget innebär därmed kraftigt försämrade förutsättningar för Välfärdsbolagen att hantera ekonomiskt utmanande perioder.

Vår bedömning är följaktligen att ett stort antal anställda, barn, elever och omsorgstagare riskerar att påverkas av att Välfärdsbolag tvingas avveckla verksamheten på grund av ekonomiska svårigheter.

Bolag tvingas behandla anställningar som flexibla kostnader

I de bolag där rörelsemarginalen begränsas till under 2% kommer bolagen bli tvungna att identifiera tillvägagångssätt för att hantera den rörelserisk som följer av förslaget i Lagrådsremissen.

Anställda är den huvudsakliga kostnaden i välfärdsföretag. Dessa bolag, vilka har små möjligheter att bygga buffert eller att få extern finansiering, kommer att vara tvungna att utveckla sätt att parera även tillfälliga nedgångar i efterfrågan, exempelvis genom att göra personalkostnader mer flexibla.

Vår bedömning är att välfärdsbolag kommer att tvingas att i ökad utsträckning betrakta anställningar som en rörlig kostnad, framförallt genom att minska heltidsanställningar och öka användningen av visstids- och vikarieanställningar.

5.3 Bolag som begränsas till ett prisbasbelopp i rörelseresultat

Av de Välfärdsbolag som under Lagrådsremissen tillåts en accepterad rörelsemarginal över 2% är 70% begränsade till ett rörelseresultat motsvarande ett prisbasbelopp, dvs. 45 500 kronor. Nedan diskuterar vi vilka effekter som kan förväntas följa av Lagrådsremissen och Promemorian på bolag som begränsas till ett rörelseresultat motsvarande ett prisbasbelopp.

Prisbasbelopp tar bort incitament att växa

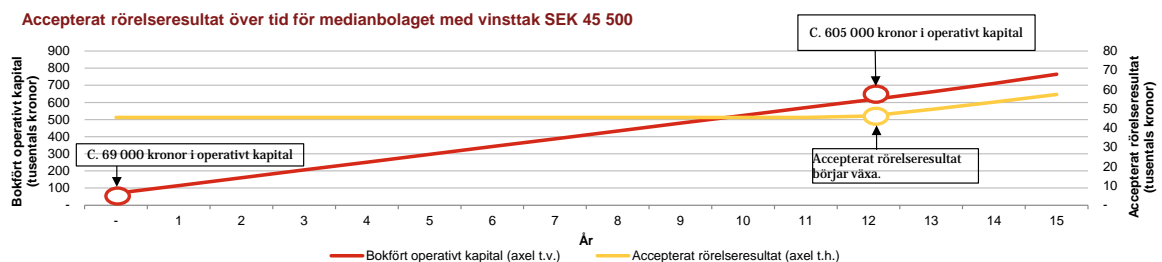
I bolag där accepterat rörelseresultat begränsas till ett prisbasbelopp kommer incitamenten att växa att försvinna.

För att ett Välfärdsbolag under Lagrådsremissen ska tillåtas göra ett rörelseresultat på över 45 500 kronor krävs ett bokfört operativt kapital på dryga 605 000 kronor¹⁴. Vi har studerat

¹⁴ 605 000 kronor multiplicerat med 7,5% ger cirka 45 500 kronor. Ett bokfört operativt kapital under 605 000 kronor begränsar därmed bolaget till Prisbasbeloppsregeln.

Välfärdsbolagen som kommer att begränsas till ett rörelseresultat om ett prisbasbelopp och funnit att medianen av bokfört operativt kapital i denna grupp i dagsläget är cirka 69 000 kronor.

Om vi förutsätter att bolaget investerar hela det accepterade rörelseresultatet om 45 500 kronor per år (och förutsätter att bolaget aldrig gör förlust) kommer det att ta cirka 12 år innan bolaget får ett bokfört operativt kapital på 605 000 kronor. Bolagen kommer följaktligen under denna tid att få noll procent i avkastning på det som investeras.

Diagrammet ovan illustrerar att accepterat rörelseresultat är detsamma (gul linje) under 12 år av investeringar i operativt kapital (röd linje) enligt Lagrådsremissen.

Med hänsyn till att bolagen enligt beskrivningen ovan inte har möjlighet att öka rörelseresultatet finns det inga incitament att investera i verksamheten.

Bolag blir känsliga för variationer i efterfrågan

Vår bedömning är att ett prisbasbelopp som en lägstanivå för rörelseresultat är otillräckligt i välfärdsbranschen även i de fall rörelseresultatet överskrider 2%. Små förändringar i efterfrågan påverkar omsättningen i sådan utsträckning att 45 500 kronor är ett otillräckligt skydd.

Ett exempel är att skolpengen för en elev för en grundskola uppgår till c. 90 000 kronor. Om skolan ett år tappar en enda elev så innebär det minskade intäkter som motsvarar nästan två års sparande med ett rörelseresultat om 45 500 kronor.

Vår slutsats är att förutsättningarna att driva även ett mycket litet bolag, så att verksamheten är ekonomiskt sund och välfungerande, försämras kraftigt om ett maximalt rörelseresultat motsvarande ett prisbasbelopp införs.

5.4 Större företag

Vår bedömning är att större företag generellt har bättre förutsättningar än mindre företag att fortsätta bedriva verksamhet under vinsttaket. Det beror på att de har större möjlighet att öka det bokförda operativa kapitalet, t.ex. genom att intern- eller externfinansiera köp av lokaler som tidigare hyrts. Därmed tillåts en högre rörelsemarginal. Även köp av mindre företags tillgångar, som bokförs som så kallade inkrämsförvärv, kan vara ett sätt att öka det bokförda operativa kapitalet. En sådan utveckling skulle samtidigt leda till en ökad koncentration i branschen.

PwCs bedömning är att det är negativt om bolagen får incitament att öka det bokförda operativa kapitalet eftersom bolagen då måste syssla med verksamhet som ligger utanför kärnverksamheten. De samhällsekonomiska effekterna riskerar att bli negativa på grund av risk för minskad resurseffektivitet i Välfärdsbolagen.

6 Ansvarsbegränsning

Denna rapport har endast upprättats för Svenskt Näringsliv. PwC har inte utan föregående skriftligt samtycke ansvar mot en tredje man som tar del av och förlitar sig på rapporten.

PwC tar inget ansvar för slutsatser, analyser och tolkningar som annan gör med utgångspunkt i denna rapport.

PwC tar inget ansvar för felaktigheter eller mångtydigheter i de datakällor som rapporten bygger på.

I övrigt gäller ansvar enligt FARs allmänna villkor för rådgivningstjänster 2014:1.